

ral de MACELLUM 'mercat' 'carnisseria'.

EL MONTMELL, mun. del B. Penedès, al límit amb l'Alt Penedès i l'Alt Camp, a la Serra del mateix nom.

PRON. MOD. *a mumel* i *a mummel*, oït allí per Casacuberta (c. 1920, i per Coromines (1929; 1933). El Monmell és muntanya molt coneguda, visible a gran distància. Els pescadors prenen *mumel* per localitzar en enfílall les pesqueres submarines («roques de~», submarines, mar enfora: digueren entre altres a Casac. a Vilanova i G., 1923).

DOC. ANT. 974: *Monte Macellum* (Mas, N.H.Bna. IX, 22); 1010: *Monte Ma(r)zelli* (*ibid.*, IV, 221); *Monte Mazelli* (*Cart.St.Cugat* II, 77); 1024, 1040: *Montes Macelli* (Morera *Tarr.Cri.* I, v; Mas N.H.Bna. v, 11); 1209: *Monte Maelli* (BABL I, 234).

ETIM.: MONTEM MACELLI, literalment 'muntanya del mercat'; si bé ignorant que hi hagués hagut allí cap mercat important i tractant-se primàriament d'una muntanya força encinglerada i estimbada, sospitem que es tracta d'un ús figurat 'serra de carnisseria', al·ludint als molts caps de bestiar que s'hi estimben tot pasturant.

Tramasell, NL antic documentat l'any 1457: *Tramasel* en el terme de Joanet (Selva) (Carreras Candi, *Misc.Hist.Cat.* I, 127), potser de TRANS MACELLO 'més enllà del mercat'? O seria singular secundari extret d'un *Tre(s) Masells*? Suposar INTER AMBO MACELLO 'entre els dos mercats' > (*En- tra(m)masell*, en total fóra un poc més hipotètic, però més satisfactori, amb una evolució com la de *Tremessàs* / *Transàs* INTER AMBO SASSOS (veg. E.T.C. II, 182), alt-arag. *Tramacastilla* INTER AMBO CASTELLA, andorrà i bigordà *Tramesaigües* INTER AMBAS AQUAS. J.C. i J.F.C.

El MAESTRAT

Regió històrica del NE. del País Valencià. Comprèn les comarques de l'Alt Maestrat, el Baix Maestrat i una part de l'alta Pna.Cast. i l'Alcalatén. Cavanilles, científic perspicaç, i observador molt intel·ligent de la realitat del País Valencià, descriu així la comarca: «MAESTRAZGO DE MONTESA. Chert es el primer pueblo del Maestrazgo de Montesa, que se extiende hasta el mar por la parte oriental, y hasta las Cuevas i Vilafamés por la meridional; linda al norte con la Tenencia de Benifazá, y al poniente con Catí, Villafranca, Penyagolosa, señorío de Alcalatén y otros. Posee la Orden de Montesa varios pueblos del reyno, pero la mayor parte se hallan juntos en el norte.

»Aquí están las encomiendas de Culla, Benasal, Ares, Benicarló, Alcalá, Vilafamés, y la Mayor, con el Baylío de Cervera. Se compone éste de siete villas, que son Cervera, San Mateo, Trahiguera con San Jorge, conocido antiguamente con el nombre de Mas de Estellés, Chert, Canet, la Jana y Càlig, con los

quales tiene pastos comunes Rosell. La Encomienda mayor abraza siete villas, y son las de Cuevas, Albocáser, la Salsadella, Tírig, Villanueva, la Torre-d'en Domenge y la Serratella. La Encomienda de Culla se compone igualmente de siete, que son Culla, Vistabella, Adsaneta, la Torre-d'Embesora, el Villar de Canes, Benafigos y el Molinell. La Encomienda de Benicarló se reduce a la villa de este nombre y a la de Vinaróz. La de Alcalá tenia tres villas, Chivert, Polpis y Alcalá, de las quales solamente se conserva la última. Las de Ares, Benasal y Vilafamés tienen cada una la sola villa de su nombre.

»La mayor parte de este recinto son montes áridos, por lo común incapaces de cultivo, y por eso destinados a pastos; el resto son valles y llanuras bastante fértiles, aunque privadas casi enteramente de riego (Cavanilles, *Observaciones sobre la historia natural, la geografia y la agricultura del Reino de Valencia*. 1795-97, vol. I, 28-29).

ETIM. *Maestrat*, 'ofici i jurisdicció del mestre', dit especialment de diverses menes de divisions de l'organització dels ordres militars. Modernament el nom ha quedat reservat per designar la gran comarca nòrdica del País Valencià que pertanyia a la jurisdicció del mestre de l'orde militar de Montesa (*DECat*. V, 635a51-b2). J.F.C.

MAFET

Llogaret de Segarra, agre. al mun. d'Agramunt.

Pron. pop. *malfet* a la Sentiu i a Artesa de Segre, Casac., 192); *malfet* oït a Albesa, 1931; *mafet* (sense -l-, però amb a ben oberta, pronunciaven, 1951, a l'amic Josep Ma.Benet, que hi era propietari i hi havia viscut, en els inf. de les enq. de 1956 en els pobles circumdants, i a Mafet mateix (xv, 139-140) constato que *malfet* encara se sent bastant, però ara predomina *mafet*.

MENCIONS ANT. «Ego Ponç de *Malfet*», en un doc. de Balaguer (S. XII? cita de Mz.Pi., *Oríg.* § 15.1, p. 91); 1190: *Malfet* (MiretS., *TemplH* 225) cit. junt amb *Taravau* (Baronia de Rialb); c. 1200, en forma occitanitzant: «En Gauceran d'Estanh: / de tot *Malfait* tro a *Pinós* / i trobaretz e bautz e pros; / a Cardona, ·N Guilhem lo ric ---» (Ramon Vidal de Besalú, *Abrils issia*, v, 799) (l'editor, Dr. Will. Hugh Field, p. 106, identifica amb el llogaret present, mitjançant cites de SerraV., *Pinós i Mtpl.*); 1359: «*Malfeyt*» (*CoDoACA*. XII, 23).

ETIM. En el fons es pot identificar amb el NP *Malfet* (de primer, sens dubte, malnom) que trobem en forma més o menys llatinitzada: a. 865: «in presencia *Malefacto* presbitero ---» doc. de Ribagorça (SerranoS, *NHRbg.* 134); 942: signum *Malefeto*, doc. de Vic (*Dipl.Cat.Vic.* 172, § 200).